

טהרת הנידה

נהג הקהילה בישראל

השאלה: כיצד נוהגים ביתא ישראל בארץ בעניין נידה וטבילתה?

מבוא

ההקפדה על טהרה הייתה מאושיות היסוד של ביתא ישראל. כל כפרי העדה נבנו סמוך למקור מים זורמים (נחלים/נהרות) ורק בהם טבלו לטהרה. בני העדה לא הכירו כלל טבילה במקווה מלאכותי. באזור מגוריהם באתיופיה לא היה ים. טמא/טמאה שלא טבלו לא יכלו להיכנס אל הכפר ובוודאי לא לבתיהם.

לאחר עליית הקהילה נשות העדה הבוגרות לישראל (לעומת הצעירות שנולדו בישראל) הן עדיין נוהגות לפי הוראות הקיימים. אך להם הסתייגות משמעותית מטבילה במקוואות מסיבות שונות, המעלה את השאלה כיצד נוהגות בישראל נשות הקהילה ביחס לטבילה לאחר ימי הנידה?

העמדות:

- (1) **פער בין הבוגרים לצעירים:** עמדת הקייסים הינה לטבול בנהר או בים. חלק מן הנשים הולכות לים אך רבים מהנשים הבוגרות מסתפקות במקלחת מכורח המציאות וסלידה מהמקווה בגלל הגיור לחומרא. הדור הצעיר נוטה ללכת למקווה כהלכה הנהוגה בארץ.
- (2) **חלקם מתקלחים:** לצערנו בארץ המקווה נתפס כשלילי בעקבות תהליכי גיור מזעזעים, ובהעדר נהרות הרבה מתקלחים רק במקלחת. (רפאל אלמו)
- (3) **קבלת חז"ל:** בישראל הקייסים מבינים שיש לקבל את מנהג חז"ל למרות הקושי בשיש בדבר, ומורים ללכת למקווה (יוסי זיו)
- (4) **הגברת מודעות:** במקום להמשיך את ריב הכואב עם הרבנות בשל קונוטציית הגיור השלילי של המקווה, מומלץ להתמיד ולהסביר על כשרות המקווה בעזרת הפסוק "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור"
- (5) בארץ נושא טהרה מטומאה הולך ונעלם מן הקהילה ואולי לא יחזור. מאידך לטבילת היתר אישה לבעלה הולכת ומתחזקת הטבילה במקוואות בעיקר בדור הצעיר. לכן חשוב ללמד ולדון על הנושא בקרב הקהילה.
- (6) **התפתחות המקווה:** בימי בית ראשון בארץ ישראל לא טבלו בנהרות. מעין גב, או בור בטבע הם המקור למנהג בניית מקווה הבנוי בכפרים שרווח בימי הבית השני.
- (7) **הקושי בנוכחות בלנית:** סיבה נוספת להסתייגות מהמקווה הינו נוכחות הבלנית שלא נהגה בקהילה (רפאל אלמו)

עמדה 1: קס סמאי אליאס

עמדת הקייסים הינה לטבול בנהר או בים ולא במקווה אך ישנם הרבה קייסים צעירים שמעודדים את המקווה. יש נשים ההולכות לים וישנם שרק מתקלחות מכורח המציאות.

יהודי אתיופיה כידוע לכולם הקפידו מאוד בעניין טומאה וטהרה בשלושת הטומאות " טומאת המת, טומאת הנידה, וטומאת הלידה". כפי שכתוב בפרשת תזריע: "וַיְדַבֵּר יְהוָה, ..., אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ, וַיֵּלֶד זָכָר--וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים, כִּימֵי נִדַּת דּוֹתָהּ תִּטָּמָא. גּוֹבִיזִים, הַשְּׂמִינִי, יְמוֹל, בָּשָׂר עָרְלָתוֹ. ד' וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים, תֵּשֵׁב בְּדָמֵי טָהָרָה; בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִגַּע, וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא, עַד-מְלֵאת, יְמֵי טָהָרָה ...
וּבַמְּלֵאת יְמֵי טָהָרָה, לָבֵן אוֹ לְבַת, תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה, וּבֶן-יֹנָה אוֹ-תֹר לְחֹטְאֹת--אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד, אֶל-הַכֹּהֵן"....

הציווי הזה ושלושים ושלוש יום בזכר ושישים ושישה ימים בנקבה בנוסף לשבעת הימים הראשונים לבן וארבע עשר יום לנקבה זה הבסיס לקביעת ההלכה בעניין התנהגותה של היולדת ושל בני המשפחה והקהילה בכלל.
שהאישה יוצאת מביתה עם התינוק מחוץ לבית ויושבת בביקטת דם.
בסוף 40 לבן ו80 לבית האישה הולכת לנהר לטבול.
עניין הטבילה היה חלק מחיי יום יום של קהילת בית ישראל באתיופיה, לכן כל יהודי דאג להקים את מגוריו ליד נהר זורם.
"אף אני זוכר הנוצרים היו מכנים את היהודים דגים מרוב שהיו רוחצים בנהר בקיץ בחורף בכל מצב כמובן בערב שבת וחגים.
לצערי בארץ המקווה הנו חדש לקהילה בנוסף לזה קיבל קונויטציה שלילית בעקבות הדרישה של הרבנות לטבול במקווה לגיור כפי שחברים ציינו לעיל.
לכן הקסים ממליצים לטבול בים ולא במקווה ויש הרבה נשים שטובלות בים בסיום הנידה והלידה.
אך כיום יש הרבה קסים בעיקר צעירים שמעודדים לטבול במקווה.
יחד עם זאת מקפידים על ספירה של 40/80 יום.
אני מאמין שהצורך בשימוש במקווה ילך ויגדל.
אם נהיה סבלנים וסובלניים ונשלב ולכל הפחות נכבד את מסורת של הקהילה

תמיכה: גלעד רדא

הוראה של הקייסים זה לטבול בנהר או בים.

העם נוהג בעל כורחו, כיון שאין בנמצא ים או נהר סטרילי מבחינת צניעות וכן מזלזול של הרבנות בעדה המקווה נתפס כאקט של גיור וכן במקווה המים עומדים.

הרבה רואים במקלחת כטבילה לנידה

מעולם לא שמעתי קייס שמתיר מקלחת במקום טבילה בנהר או בים, מסברה שלי בלבד, ייתכן שיש קייסים שהתירו.
*ההלכה של חז"ל יותר ויותר נהוגה בעדה ברוב הנושאים כמו המתנה בין בשר וחלב שלא הייתה בעדה הייתה רק הפרדה בזמן האכילה.
*בעניין הטבילה הוא יושב על פצע מדמם של הטלת ספק ביהדות זהו שורש ההתנגדות. אני מניח שהמקלחת הינו פתרון שקיבל תמיכה כלשהיא...
*רוב הדור הצעיר, לא מכיר את מנהגי העדה ומאמץ את ההלכה המקובלת. דור ההורים אנוס, אנוס פטריה שמיא.

קושיה: הרב שמשון לוינגר

האם מסורת בידי 'ביתא ישראל' מקדמת דנא להיטהר במקלחת, או שחידשו היתר זה כאן בארץ?
ומעניין לעניין-

קראתי ואני זוכר היכן, ש'ביתא ישראל' נהגו שמי שעבר עבירה חמורה, נחשב כגוי, וכששב הוא טעון גיור.

עלה בדעתי שהמקור לכך הוא בלשון התורה 'ונכרתו...' מקרב עמם' (ויקרא כ"ח), שעונש ה'כרת מקרב העם' הובן כמשמעו כיציאה מעם ישראל (ודלא כדרשת חז"ל 'אע"פ שחטא - ישראל הוא')

לגבי 'מים עומדים' (לגלעד)

גם לפי ההלכה כשטובלים במעיין צריך שהמים יהיו זורמים, אך במקוה צריך להיפך, שיהיו מכונסים

עמדה 2: לצערנו בארץ המקווה נתפס כחלק מגיור כואב, ובהעדר נהרות הרבה מתקלחים רק במקלחת. (רפאל אלמו)

סוגיית המקווה והטבילה זו סוגיא כאובה מאוד בארץ, זאת כיוון שבאתיופיה היו מאוד מקפידים בכל הקשור לדיני טומאה וטהרה, אפילו אם נגעו בגוי היו הולכים וטובלים בנהר (דבר שהיה מאוד מצוי, כיוון שרוב הכפרים נבנו בכוונת תחילה ליד נהרות ומעיינות), כאן בארץ הפך עניין זה של טבילה במקווה כדבר שמתקשר עם עניין הגיור לחומר שהרבנות דרשה בזמנו ועודנה דורשת מהקהילה האתיופית (לפי החלטת מועצת הרבנות הראשית שעודנה בתוקף ולא שונתה). מכאן יצאה המסקנה בטעות שטבילה במקווה משמעותה שטובלים לשם גירות ולא לשם טהרה. לכן הנשים בדור הראשון שלא הכירו את המקווה באתיופיה מצד אחד ומצד שני השתמע שהוא קשור לגיור, לא טובלות במקווה. וכיוון שאין נהרות או ים בקירבת מקום הם מסתפקות לצערי הרב במקלחת בבית.

תמיכה: שושנה בן דור (הרבנות, טעות נפוצה בנושא הבנת הגיור)

כאשר עלו ראשוני בני הקהילה, הגישה של הקולטים הייתה ד"י להתעלם מן הנושא ולתת לכל משפחה למצוא את הפתרונות שלה. לא היה דיון מעמיק בנושא. הגישה של הרבנות הייתה לתת בידי העולים חוברת על טהרת המשפחה לפי ההלכה הנוכחית, מבלי לדון בנושא. אם כן, לא התנהל דיון או דו-שיח מתוך כבוד הדדי. לכן, נוצר הרבה בלבול. נוסף לזה שהטבילה לשם "גיור לחומרא" נעשתה לפעמים בדרך של הטעיה: הביאו אנשים למקווה לשם טבילה במסגרת של גיור לחומרא מבלי להסביר מה הולך לקרות ומדוע ולכן כל הגעה למקווה נחשדה כגיור. הורים אך סרבו לאפשר לילדיהם לשחות בים במסגרות של קייטנות, שמא ייחשב כטבילה לשם גיור. הכל בעקבות הדרישה לגיור לחומרא.

אני רוצה כאן לתקן אי-הבנה נפוצה. גיור לחומרא נדרשה מחמת הספק ביהדות ואיננו דורש שום דבר מעבר לטבילה והטפת דם כברית מילה סמלית. לא נדרש לימוד או מבחן לפני בית דין. אין בכך כל ניסיון מצדי להצדיק את הדרישה הלכאורה מינימאלית הזאת. אדרבא. גם מי שעשה גיור לחומרא קבל תעודת גיור. וזה על אף שהועלו במסגרת של חוק השבות. מה שנדרש מהעולים מאתיופיה מזה כעשרים שנים הוא גיור מלא, כולל לימוד, בחינה בפני בית דין, מילה (או הטפת דם ברית) וטבילה. הדרישה הזאת היא משום שהרוב המוחלט של מי שהגיע מאתיופיה באותן השנים וגם הממתינים אינם עומדים בדרישות של חוק השבות ועל אף זאת, מגיעים ארצה דרך חוקי איחוד משפחות או כניסה.

עמדה 3: בישראל הקייסים מבינים שיש לקבל את מנהג חז"ל למרות הקושי בשיש בנושא (יוסי זיו)

כל הידוע לי רוב הקייסים מבינים שיש לקבל את ההלכה היהודית הנוהגת כיום בישראל.

גם המבוגרים שממשיכים לשמור את המנהג האתיופי אינם דורשים מילדיהם לעשות כן. בחוש טבעי מפותח, ללא שמץ של למדנות, הם מבינים שזו הדרך היחידה להתערות בציון – חלומם משכבר הימים.

במסורת ביתא ישראל אין טבילה אלא במים חיים ואין מים חיים אלא נהר זורם. מסיבה זו הקפידו בני העדה לשכון אך ורק בכפרים הסמוכים לנהרות זורמים. בראשית עלייתם לישראל סירבו לטבול במקווה.

- 'המים עומדים!' אמרה האישה לבלנית והעדיפה מקלחת עם מים זורמים או טבילה בגלי הים.

שמירת 'שבעה נקיים' הא אתגר גדול וקשה לכל זוג נשוי. קשה שבעתיים ליוצאי אתיופיה, שהוריהם לא נהגו גזירה זו, ונהגו טבילת טהרת אישה לבעלה שבעה ימים לאחר ראייה ראשונה.

עמדה 4: הרב יואל "רק מקווה מים יהיה טהור" להסביר על כשרות המקווה

אני הראיתי למשפחה מעולי אתיופיה (ממבצע משה), פסוק בתורה בפרשת שמיני "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור" (ויקרא י"א, לו) -

והם השתכנעו שהמקווה איננו 'המצאה' של רבנים, אלא כתוב במפורש בתורה, והוא כמו נהר ומעין, הבינו שבארץ ישראל אין נהרות, וחזרו לטבול כהלכה

קושיה: יקתה רוזן

רבים ניסו ולא עלתה בידם...

למיטב ידיעתי עניין הטהרה אכן במשבר. גם כי אין נהרות ונחלים מצויים בארץ, וגם כי המקווה זוהה בטעות כאקט של גיור ולא של טהרה ולכן נשלל על הסף - ובתקיפות. אמנם הדור הצעיר כבר לא חי את הויכוחים ההם על הגיור באותה מידה, וגם יש בו יותר פתיחות להלכה החז"לית, ולכן ב'ה יש תיקון גדול - אבל עוד רחוקה הדרך.

וכמה חבל, כי דווקא ביחס לטהרה, שהיה שונה באתיופיה לטובה משאר עדות ישראל, קיויתי פעם שהעם כולו יתברך מהמנטליות וההרגל האתיופי לטהרה - וזה לא קרה... יקתה

תשובה: הרב יואל

במקום להמשיך את הריב העצוב והכואב עם הרבנות, ובמקום להסביר אותו - אני חוזר ומציע להתעלם ממנו - לחזור שוב ושוב על הפסוק בתורה (אפשר גם בגעז), עד שכל בת בעדה תדע לצטט אותו בעל פה - "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור" ותשוב טהרה ותתפשט בישראל, בע"ה

עמדה 5: רונן אחיטוב

בארץ נושא טהרה מטומאה הולך ונעלם מן הקהילה ואולי לא יחזור מאידך לטבילה להיתר אישה לבעלה הולכת ומתחזקת בעיקר בדור הצעיר.

טבילת הנידה מתירה לה לקיים יחסים עם בעלה וגם מטהרת את הטומאה. עניין היתר היחסים מוכר ומקובל בכל התפוצות, ואילו עניין הטהרה מיוחד דווקא לביתא ישראל. אני לא שותף לתקות השוא של יקתה ושל הרב יואל שבעקבות העדה יחזור לכולנו עניין הטהרה, שהרי אילו היה חוזר, הטהרה היתה משמשת כמחסום כבד בין שומרי המצוות לבין החילוניים. הייתי שואף להקטין את הפערים ולא להרחיב אותם. עצם הרעיון של טבילה במקלחת, למרות שהוא מנוגד לחז"ל כי הוא במים שאובים, הוא מעניין ויפה. הקייסים פירשו את מי הטבילה כמים זורמים, שאינם עומדים. אבל בטווח ארוך אין לו סיכוי לשרוד כי איננו לפי חז"ל. השאיפה לדעתי צריכה להיות שבנות הקהילה יאמצו את הטבילה במקוה, אבל לא לשם טהרה אלא לשם היתר היחסים. נראה לי שבדור הצעיר שהוא הדור הרלבנטי זה כבר קורה ממילא. הפסוק שציטט הרב יואל יכול לעזור.

תמיכה:

ל כפר אתיופי היה בסמוך למקורות מים זורמים, סמוך הכוונה לק"מ ומעלה, נשות הקהילה היו טובלות גם בקיץ וגם בחורף כשהנהר היה קפוא מקור. זה היה נהוג באתיופיה ואילו כאן בארץ נשות דור העלייה אינן נוהגות לטבול. א. משום ניסיון הגיור לחומרא שכלל טבילה במקוה. ב. הטבילה במקוה (מים שאינם זורמים בתוך מבנה סגור) מזכיר להם את הטבילה הנוצרית. לכן הפתרון כרגע הוא מקלחת. הן לא טובלות לא משום דעת עצמם אלא משום שהן מסתמכות על דעת הקייסים. כפי שחלקכם כתבו אצל הדור השני, הדתיות, אשר נוהגות כדעת ההלכה רובן הגדול כן טובל. כמובן שזה עניין של מסורת וככל שהזמן יחלוף יהיו יותר אנשים שינהגו לפי דעת מר"ן

תמיכה: גרמאו בזה

לעניין הטהרה בביתא ישראל צריך בירור והבנה מלאה, כולנו יודעים מה נהגו בעבר, אך כיום לא שמעתי מקיס שמורה מקלחת במקום מקוה. ארחיב ואומר שאני לא מכיר התייחסות ציבורית לעניין הטהרה בבית קהילתנו כמו שיש התייחסות והמודעות לעניין השחיטה גדולה יותר. אשמח לדעת מכם מי הקייסים שהורו כך. אני יודע מספרו של הרב שרון שלום "מסיני לאתיופיה" שכותב שאכן באתיופיה נהגו לטבול בנהר או מים זורמים ביום השביעי (לאחר שהנידה רחצה, גזזה ציפורניים, סרקה שיערה וכו') אך הוא ממשיך ואומר שכייון שבארץ המקוה אינו מים זורמים (לפי הגדרתם) אינם טובלים במקוה ומצווה זאת שהיתה אהובה על קהילת ביתא ישראל נמצאת בהזנחה היום, סוגר הרב שרון שלום את הנושא בכך ש"יש להסביר לקייסים על המקוה ובכל אופן יש להציע להם לטבול במקום מים זורמים כגון ים" (עמ' 252-255). וגם כיום אין הדרכה מלאה מהקייסים על נושא הטהרה (7 נקיים לאחר הווסת). אני מרגיש שיש צורך גדול לדון ברצינות על הנושא יחד עם הבנה מלאה (ללא כעס וללא טינה) על המסורת של אבותינו באתיופיה ועל ההנעשה ועל המוסכם מפי קייסים גדולים ובארץ בפועל ולהחזיר עטרה ליושנה. (אגב: גם במרכזי הקליטה לא הייתה הדרכה או העלאת המודעות בנושא טהרה, זה פיספוס גדול וכואב לי על כך) בכל אופן צריך לזכור שקיים פער הלכתי בנושא הזה בפרט ובנושאים אחרים בכלל של יותר מ-2000 שנה, אפשר להביא דוגמאות של מנהגים שנהגו בקהילות ישראל אחרים שמובאים בפוסקים, אך היום מונח לנו הכל בשולחן ערוך ולא רואים את ההשתלשלות או הפערים שהיו בקהילות ישראל לפני היישור קו שנעשה בשולחן ערוך. ואני מניח שזו מטרת קיבוץ גלויות נדחי עמו. ומצפים לישועת ה' לאחדות השלמה.

עמדה 5:

עמדה 4: הרב יואל

כיצד התפתח המקווה: בארץ ישראל בימי בית ראשון לא טבלו בנהרות, ומעין או בור הם המקור למקווה שהתפתח בימי הבית השני

באירופה היו נהרות, והיו חסידיים שטבלו בנהרות גם בשבירת הקרח בחורף - באתיפיה היו נהרות, וטבלו בנהר גם כשהיה קפוא. מופלאה מסירות נפשם של יהודים בכל הדורות, וזכרם שמור בלבנו. אבל התורה ניתנה לעם ישראל כדי שישב בארץ ישראל, ובייחוד בחברון, בית-לחם, ירושלים, בית-אל, שילה ושכם. כאן אין נהרות, ומימי בית ראשון גם לא נמצאו מקוואות בנויים, מסודרים. לכן ברור, שטהרת התורה בארץ הייתה לפי הפסוק שציינתי - "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור", ולא רק בהקשר המצומצם שם - התורה השווה מעין נובע וזורם, לבורות וגבים בנחלים, שבהם המים מכונסים ואינם זורמים, והם שווים למעיינות (כמעט) לכל דבר טהרה-רק כך אפשר היה לקיים טהרה בחבלי ההר של ארץ ישראל. כל מה שהתחדש בימי בית שני ובהלכת חכמים, שלימדו איך לבנות בור מלאכותי, ולהביא אליו מים ממקור הבריאה, אבל העיקרון כתוב במפורש בתורה. חלק גדול ממה שעשו הנוצרים ועושים (בחלק הטוב של מעשיהם) הם למדו מאבותינו, אלא שהרבה פעמים טעו בפירוש ובפרטים. כדאי שנשאיר מאחורינו את כל העלבונות, ואת הזיכרונות המרים, ונחזור לתורת חיים חמדתנו, בארץ ציון ירושלים.

שאלה: רבקה רביב

אני לא עוקבת אחרי כל הדו-שיח של הקבוצה, אבל לאור מה שקראתי במילים האחרונים: האם מישוהו פעם חקר את המקור לתפיסה שרצח במקלחת נחשבת טבילה? יכול להיות שזה יושב על תפיסה הלכתית קדם-חז"לית מימי בית ראשון - לפיה טבילה נחשבת גם בכלים/אגנות? קראתי פעם מחקר של פרופ' זהר עמר (בבד"ד) שניסה להסביר מדוע איננו מוצאים מקוואות מטווחים לטהרה בימי בית ראשון. וכמדומני שהוא הציע שטבלו באגנות.

תשובה: יצחק ליפשיץ

הסיבה להעדר מקוואות בבית ראשון היא שמים שאובים כשרים מדאורייתא. החובה להשיק אותם באוצר של מי גשמים היא מדרבנן והיא חודשה בבית שני. ובכל מקרה, מקלחת איננה אגן טבילה ואיננה מועילה לשום דבר, למרות שהיא מומלצת להיגיינה האישית.

רחיצה במקלחת לא יכולה להיות קדם חז"לית משום שמקלחות כמעט לא היו בעולם לפני המאה השמונה עשרה (היו מקלחות בכמה מקומות בעולם ההלניסטי, אבל הן היו נדירות למדי). מקלחות תלויות במים הזורמים בצינורות, דבר שהיה קיים מעט מאוד בעולם העתיק.

תגובה: הרב יואל בן נון

מי שמכיר גבים בנחלי הארץ לא צריך להמציא אגנות.

בימי בית ראשון, טבלו במעיינות, בגבים, במערות ובבורות "מקוה מים" שנחצבו באפיקי הנחלים, והתמלאו בגשמים.
רק המקוה הבנוי ביישוב הוא תופעה של בית שני ואילך.

עמדה 4: סיבה נוספת להסתייגות מהמקווה הינו נוכחות הבלנית שלא נהגה בקהילה (רפאל אלמו)

לא הייתי מרחיק לכת לסברה שמנהג של להתרחץ במקלחת זו הלכה קדם חז"לית משתי סיבות עיקריות:
א. זה מנהג שהתחיל פה בארץ בגלל הקושי לקיים את המנהג לטבול בנהרות ומעיינות, שאינם בנמצא בערים שבהם גרים יהודי אתיופיה.
ב. לא נראה לי שזה בכלל מנהג שמישהו הכתיב בצורה מודעת ובהנהגה ברורה, לדעתי גם הקייסים הראשונים שהגיעו לארץ לא שמעתי אותם מעולם להתקלח במקלחת וזה מספיק.
(מכ שכתבתי שהנשים המבוגרות מסתפקות במקלחת בשביל טהרה, תיארתי פשוט עובדה שאני מכיר אותה בפועל במציאות שאותה אני מכיר בהיותי רב קהילה, וגם נתתי הסבר מהיכן זה נבע, בעיקר ממצוקה שלא יודעות מה לעשות עם המצב הקיים בארץ שמצד אחד המקווה נתפס כקשור לגיור, ומצד שני אין בנמצא נהרות ומעיינות).
בקהילה שלי דרך אגב אני נוקט בגישת כבוד הרב יואל בן נון- להביא את הפסוק "אך מעיין ובור מקווה מים..." ולהסביר שגם במקווה אפשר להיטהר, ומי שזה קשה עליו אני מפנה ללכת לטבול בים.
בלי קשר לסוגיא הנ"ל אני מעלה סוגיא שהיא לא פשוטה גם בהקשר של המקווה שבה ישנה בלנית שרואה את האישה ללא בגדים נתפס בעיני הנשים האתיופיות כחוסר צניעות (דבר שגם בעיני הנשים שאינן בנות הקהילה לא פשוט). סוגיית הבלנית לא הייתה מוכרת באתיופיה ...

תמיכה: חנוך

לעניין הבלנית, לא מזמן יצא חוזר מנכ"ל ממשד הדתות שמתיר לטבול ללא בלנית.

קושיה: יקהת רוזן

אבל לפי ההלכה כן נדרשת בלנית, כי השיער עשוי לצאת מהמים.
החוזר הנ"ל פשוט אוסר על צוות המקווה (קרי הבלניות) להכריח את הבאות לטבול לעשות זאת כפי שהן הבלניות מבינות שהדין דורש, ודורש מהן להעמיד את המקווה כשירות לציבור, וכל אחת תעשה בו כטוב בעיניה עם או בלי בלנית.
זה אכן יכול לעזור לאותה אישה שמתביישת בזה, ובכל אופן יועיל הדבר לטהרתה אם השיער כן יוכנס למים.
אבל חשוב שייאמר כאן וכן בדרשות ושיעורים בהם מלמדים את ההלכה, שזו דרישת ההלכה והמנהג, וזו כן דרישה סבירה.
ואע"פ שהדבר יוצר אי נעימות, זה לא יותר גרוע מרופאה או אחות החושפת את הגוף למטרת בדיקה או טיפול

תשובה: הרב יואל בן נון

מבחינת ההלכה, אשה יכולה להעביר יד על שיערה בתוך המים, ולוודא שהיד והשיער בתוך המים, בזמן הטבילה.
בהלכה, אשה נאמנת על הספירה ועל הטבילה.

קושיה לקושיה: אסתי

1. קצת מוזר לכתוב "זו דרישת ההלכה והמנהג".

הלכה דורשת.

השדה הסמנטי המתאים ל**מנהג** הוא לא דורש אלא יותר בכיוון של ממליץ, מכוון, מציע. משכך הוא מנהג ואינו הלכה.

בלנית אינה דרישה הלכתית שבלעדיה אין טבילה, אלא המלצה טובה.

יש פעמים שיש המלצות שניתן לא להקשיב להן, ייתכנו מקרים שבהם אפילו מומלץ לא להקשיב להמלצה.

2. במחילה, לא מוכרים לי מקרים שבהם מטופלת נדרשת להוריד את **כל** בגדיה מול רופא/ה. כשצריך לחשוף איזור מסוים, האזורים שאינם רלוונטיים נותרים מכוסים והצוות הרפואי משתדל לסייע בשמירה על כך. משכך, ההשוואה של בלנית לרופא/ה מחטיאה את המטרה, ויכולה לשרת באופן יותר טבעי, בדיוק את הטענה ההפוכה, זו שאומרת שהסיטואציה מול הבלנית לא מוכרת לנשים משדות אחרים בחיים, אלה שאינם אישיים. ולכן לא פלא שיש כאלה המתקשות בכך.

3. לדאבון הלב, כל כך הרבה נשים הוטרדו מינית בילדותן (אחת לשלוש? אחת לחמש?), והדברים קשורים זה לזה. ליוויתי כמה נשים כאלה שכל מה שהן היו צריכות זה להיות לבד בקיום מצוות הטבילה ללא נוכחות בלנית. הדבר האחרון שנשים אלה צריכות זה להרגיש סוג ב' כמקיימות בדוחק את ההלכה

תשובה: יקתה רוזן

"1. מנהג ישראל דין הוא" - מנהגים הם כן דרישה. (יש עוד מקורות רבים לכך, ולא כאן המקום להאריך)

2. בוודאי שיש מקרים שבהם מטופלים נדרשים להוריד את כל בגדיהם עבור בדיקה או טיפול. אישית עברתי כמה כאלה. וחוץ מזה, גם אם החשיפה היא חלקית, מה זה משנה? עדיין נעים זה לא. אבל - האדם הנבון יודע שאין זו פגיעה בפרטיותו כי הצורך בחשיפה הוא רלוונטי ואינו בעל אופי חודרני.

3. אינני מתיימר להיות מומחה בפסיכולוגיה או בהתמודדות עם נפגעי פגיעה מינית, אך אומר בזהירות, שיש לגוף ולחשיפה ולמיניות ולמגע תפקיד חיובי בחיים, שהוא הרבה הרבה יותר מאשר המקום השלילי שמותירה הפגיעה המינית. כיוון ההתמודדות לא צריך להיות הימנעות מכל דבר שאולי יכול לרמוז לפגיעה המינית, אלא ללמוד את האבחנה בין **פגיעה לבין חשיפה ומגע חיוביים**. אני מניח שלאדם שלא עבר פגיעה כזאת האבחנה הזאת יותר קלה, ואולי הנפגע/ת יזדקקו לסיוע מחברה/הורה/איש מקצוע - אך לא בגלל זה נפגע בחלקים הכל כך חשובים האלה של החיים ונעטה אותם במלבוש של "חשש לפגיעה מינית". על כגון זה נאמר "יאבד עולמו מפני השוטים??!" (למען הסר ספק - "השוטים" זה הפוגעים, לא הנפגעים).

ולעצם העניין גם אני כתבתי לעיל שזה נכון שאין להתעקש על בלנית עם מי שזה מפריע לה, ובמיוחד ביחס לעולות חדשות יחסית מאתיופיה, שההלכה הרבנית אינה לחם חוקם, ומנהג זה לא מוכר להם ממולדתן. אבל בפורום מכובד זה יש לזכור שמדובר בשתיקה והעלמת עין ולא בלכתחילה.

